

-
- **Χαρτογράφηση του Εξελισσόμενου Πεδίου της Ψηφιακής Ένταξης για Κοινωνικά Ευάλωτων Ομάδων**
 - **Άννα Τσιμπουκλή, Επίκουρη Καθηγήτρια Διά βίου Μάθηση, δυναμική Ομάδας, εκπαίδευση ενηλίκων, ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ**

Παραδοχές: Διά βίου μάθηση και Ψηφιακή ένταξη ή ψηφιακός αποκλεισμός;

Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης ως το 2030 για συμμετοχή τουλάχιστον του **60%** των **ενηλίκων** κάθε χρόνο σε προγράμματα εκπαίδευσης/κατάρτισης και σε προγράμματα **μη τυπικής** και **άτυπης μάθησης** με στόχο την ενδυνάμωση των **προσωπικών, εργασιακών** και **κοινωνικών δεξιοτήτων**.

Re-skilling (νέες δεξιότητες για να κάνεις νέα εργασία)

Up-skilling (είτε συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη είτε βασικές δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, αριθμητικής, ψηφιακές δεξιότητες) και **οριζόντιες δεξιότητες** και **δεξιότητες ζωής**

Η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται σταθερά στις **τελευταίες 3-5 θέσεις** των χωρών αναφορικά με την συμμετοχή των **ενηλίκων** σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Forum, **54%** των **εργαζομένων** έως το **2022** θα χρειαστεί **re-skilling**

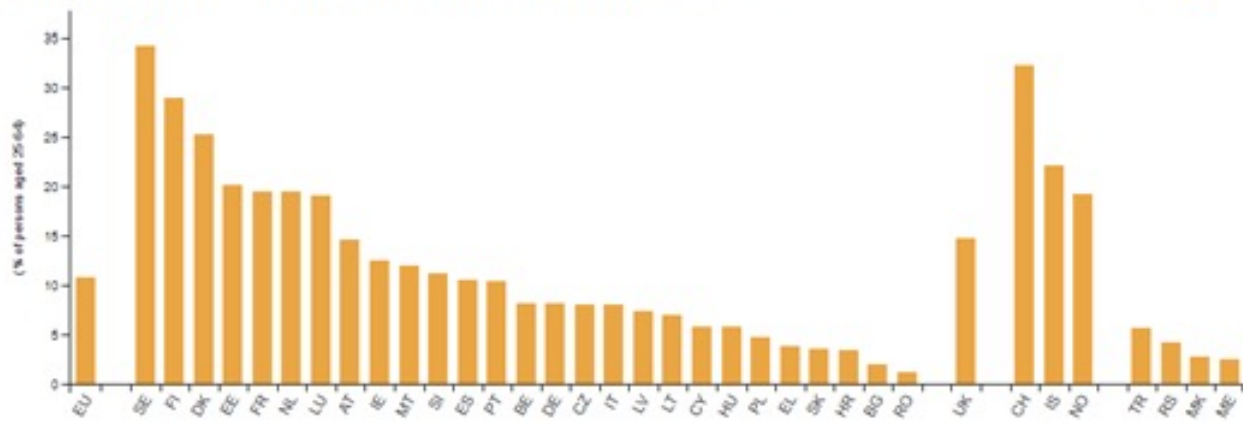
Ψηφιακή ένταξη: ορίζεται ως ο τρόπος να διασφαλίσουμε ότι **όλοι** μπορούν να **συνεισφέρουν** και μπορούν να **ωφεληθούν** από την ψηφιακή οικονομία και κοινωνία.

Tweet In 2016, 44.4% of people in the EU aged 25 to 64 took part in education and training, the majority of which participating in non-formal education and training.

Tweet The participation of younger persons (aged 25–34) in the EU was more than 20 percentage points higher than that of older ones (aged 55–64) in 2016.

Tweet In 2016, employers in the EU were the most common providers of non-formal education and training activities (33.8%).

Participation rate in education and training (last 4 weeks - 2019)

Source: Eurostat (online data code: trng_ofe_01)

This article provides an overview of adult learning statistics in the [European Union \(EU\)](#), on the basis of data collected through the [labour force](#)

Windows taskbar showing icons for Start, Search, Task View, File Explorer, Edge, Mail, Teams, OneDrive, Photos, Settings, and various applications. System tray shows: ENG, 1:12 μμ, Παρασκευή 23/4/2021, and a notification icon.

Skills mismatch (ILO-
International Labour
Organisation) BRAIN DRAIN
ή BRAIN WASTE

Έλλειψη δεξιοτήτων

Η ζήτηση για συγκεκριμένες δεξιότητες υπερβαίνει την προσφορά ατόμων με αυτές τις δεξιότητες (π.χ. ψηφιακές)

Χάσμα δεξιοτήτων	Το είδος ή το επίπεδο των δεξιοτήτων είναι διαφορετικό από αυτό που απαιτείται για μία συγκεκριμένη εργασία
Οριζόντιο mismatch	Το επίπεδο εκπαίδευσης ή προσόντων είναι χαμηλότερο ή υψηλότερο από αυτό που ζητείται
Υπέρ-εκπαίδευση ή υπό-εκπαίδευση	Οι εργαζόμενοι έχουν περισσότερα ή λιγότερα έτη εκπαίδευσης από αυτά που απαιτεί η θέση εργασίας
Πιστοποίηση (+ ή -)	Οι εργαζόμενοι έχουν μεγαλύτερη (χαμηλότερη) πιστοποίηση από αυτήν που απαιτεί η εργασία
Απαρχαιωμένες δεξιότητες	Δεξιότητες που ήταν χρήσιμες στην εργασία πλέον δεν είναι ή έχουν απαξιωθεί

‘Διπλός Αποκλεισμός’ (Dual Exclusion)

- 14% στην Ευρώπη δεν έχει ποτέ χρησιμοποιήσει το **internet**
- Ο ψηφιακός αποκλεισμός (**‘digital divide’**) στηρίζεται σε τέσσερις κύριους παράγοντες: γεωγραφία, ηλικία, εκπαιδευτικό επίπεδο και εισόδημα
- Τα στοιχεία του ΟΟΣΑ (OECD) δείχνουν ότι το διαδίκτυο αξιοποιείται από άτομα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά μέσο όρο 58% περισσότερο από ότι από άτομα με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο.
- Η Βρετανική στατιστική υπηρεσία υποστηρίζει ότι περισσότερο από το 1/3 των φτωχότερων παιδιών δεν έχει πρόσβαση στο **internet** ή σε υπολογιστή στο σπίτι.
- Οι κοινωνικές ανισότητες και ο αποκλεισμός εντείνονται από τον ψηφιακό αποκλεισμό.

Πώς μετράμε τον ψηφιακό αποκλεισμό;

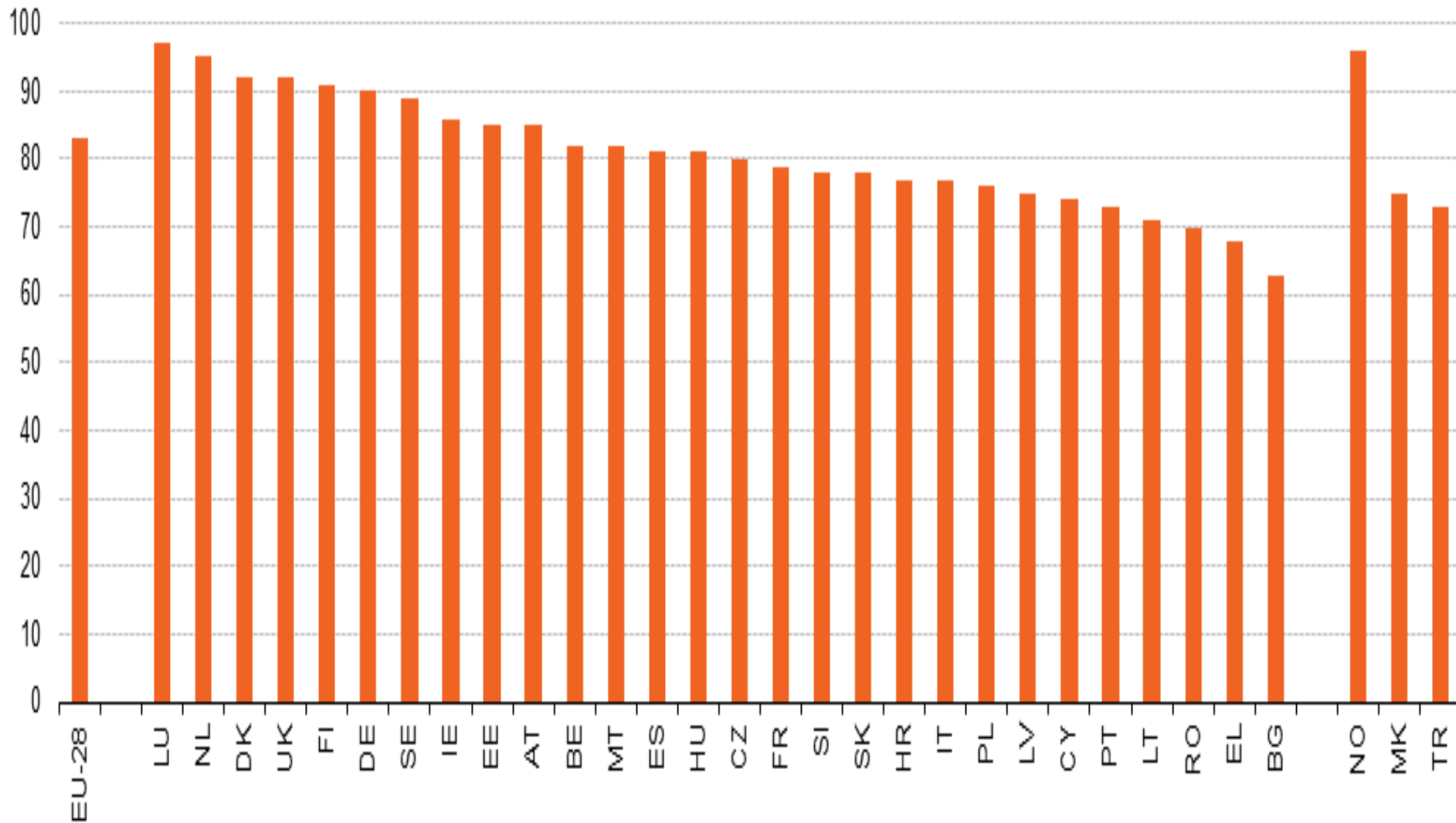
Πρόσβαση (π.χ. προσφορά, ταχύτητα και αξιοπιστία του συστήματος - **broadband infrastructure**)

Ικανότητα χρήσης (απόκτηση και εφαρμογή ψηφιακών δεξιοτήτων)

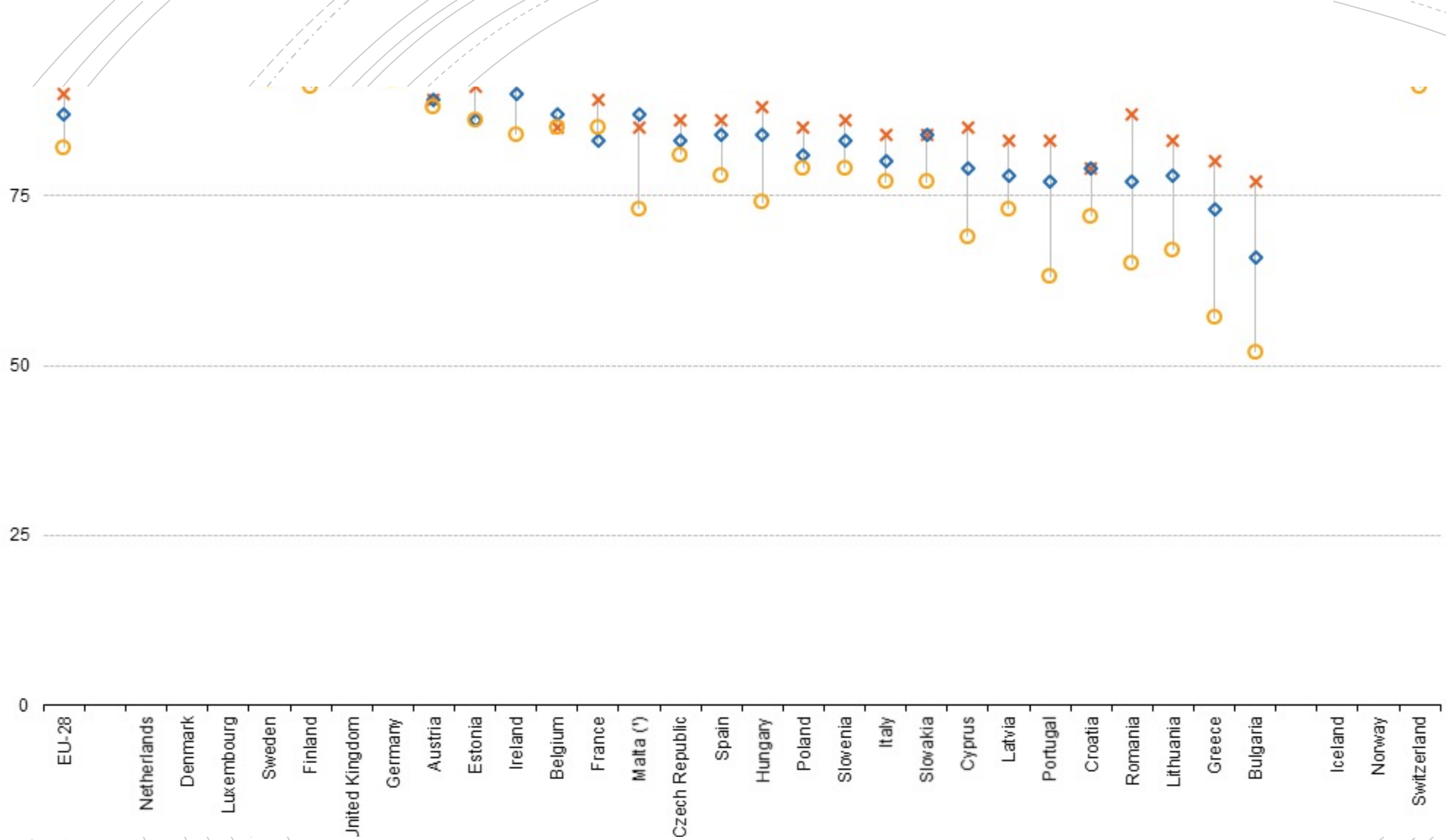
Ποιότητα χρήσης (πως η ψηφιακή υποδομή και οι ψηφιακές ικανότητες οδηγούν σε ευκαιρίες ζωής)

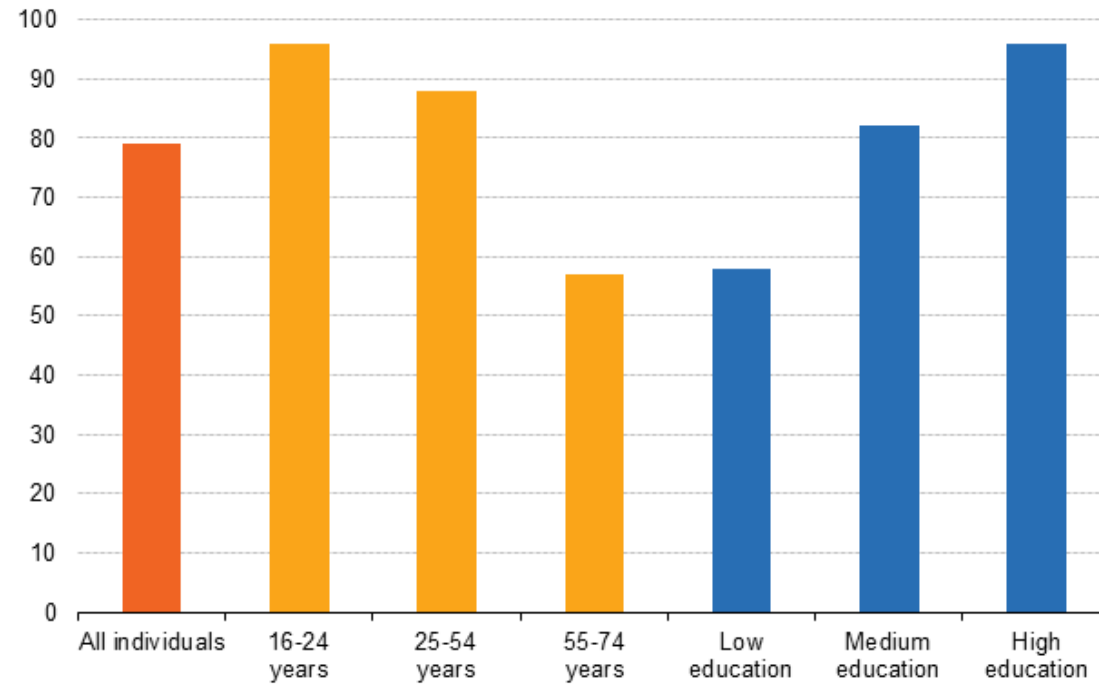
Ψηφιακός αποκλεισμός ('digital divide')

- **Συνδεσιμότητα**- ταχύτητα-πρόσβαση στο internet; (Η Ελλάδα στην προτελευταία θέση)
- **Ικανότητα χρήσης** (Ελλάδα προτελευταία θέση στις ψηφιακές δεξιότητες κοινωνικά ευάλωτων ομάδων)
- **Ποιότητα χρήσης** – σχεδιασμός υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων, συμπεριλαμβανόμενων και των ανθρώπων και ομάδων που είναι πιο ευάλωτοι.
- **Ηλικία**
- **Εκπαιδευτικό επίπεδο και εισόδημα**
- **1/3 των φτωχότερων παιδιών** δεν έχει πρόσβαση στο internet ή σε υπολογιστή στο σπίτι
- **Γεωγραφικοί παράγοντες**
- Σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις **αστικές** και τις **αγροτικές περιοχές** όπως και ανάμεσα στις χώρες της **Βόρειας και Νοτιοανατολικής Ευρώπης**.
- Το Διαδίκτυο αξιοποιείται κατά μέσο όρο **58% περισσότερο** από άτομα **τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** παρά από άτομα με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. (ΟΟΣΑ).

Broadband access. Πηγή: Eurostat 2016

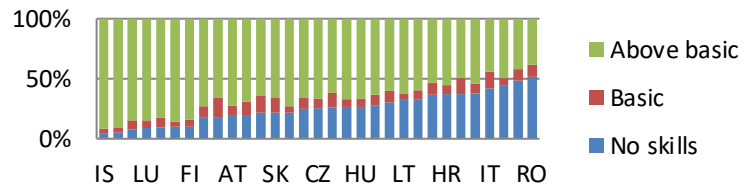

MEDICI

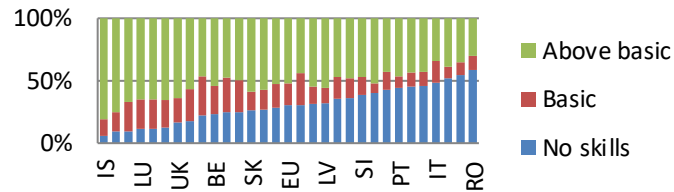
- Μέσος όρος ατόμων που χρησιμοποιούν internet τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, ανά ηλικία και εκπαιδευτικό επίπεδο, EU-28, 2016 (% of individuals) .

Πηγή: Eurostat

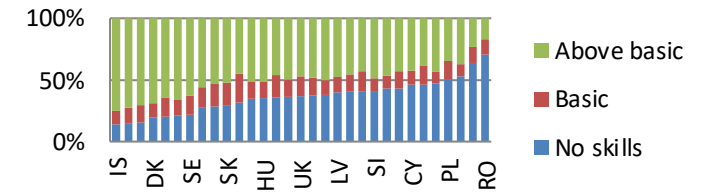
α) Δεξιότητες Πληροφόρησης Digital Skills Indicator (% individuals)

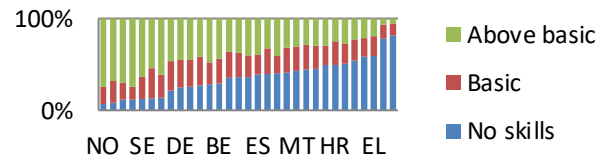
β) Δεξιότητες Επικοινωνίας Digital Skills Indicator...

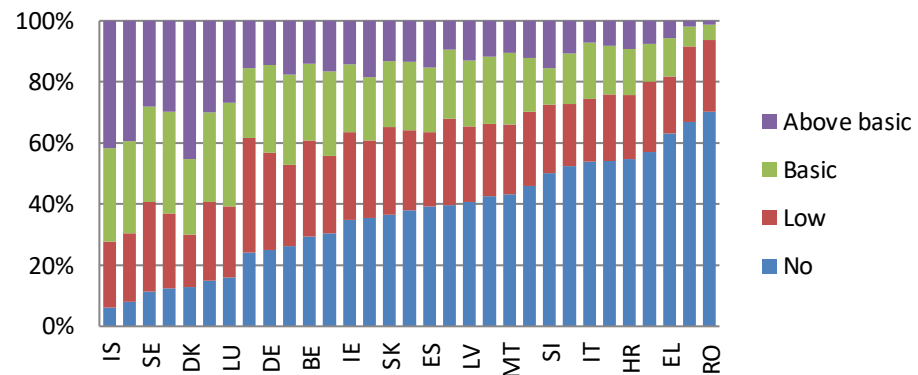
γ) Δημιουργία περιεχομένου Digital Skills Indicator...

δ) Δεξιότητες Επίλυσης Προβλημάτων Digital Skills Indicator...

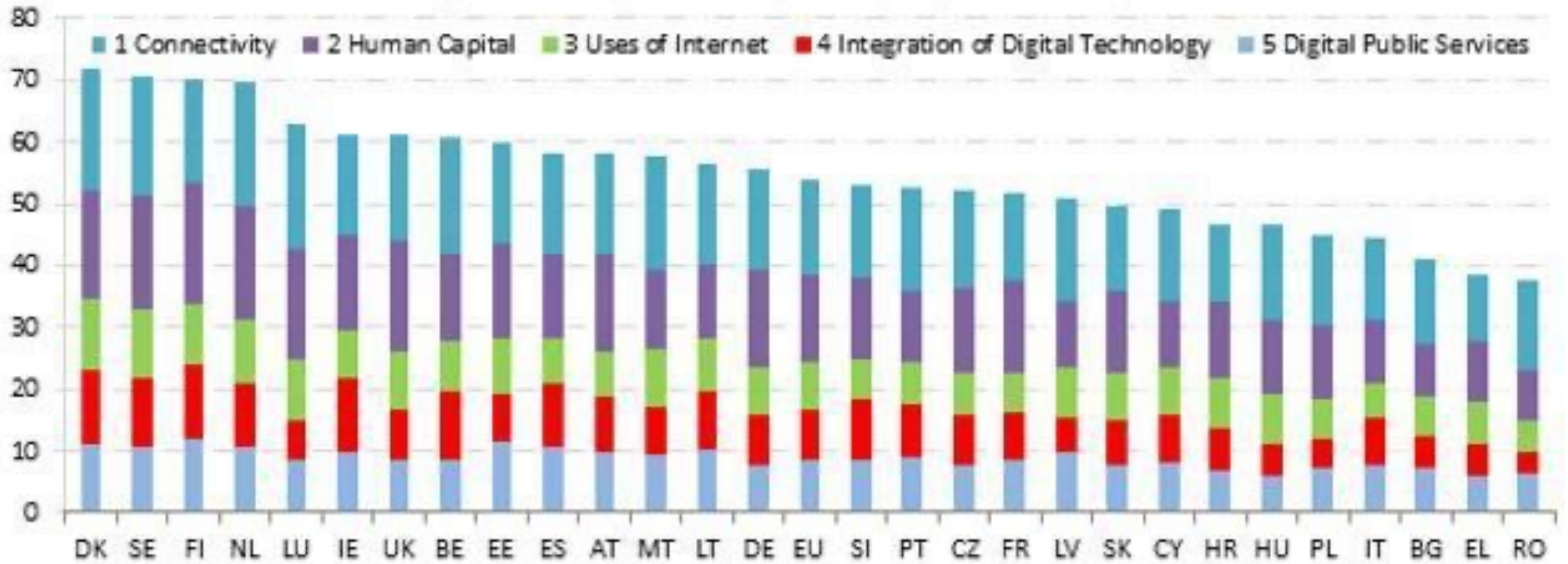

Ψηφιακές δεξιότητες κοινωνικά ευάλωτων ατόμων (% individuals)

Πηγή: DG-CNCT, 2014

Digital Economy and Society Index (DESI) 2018 ranking

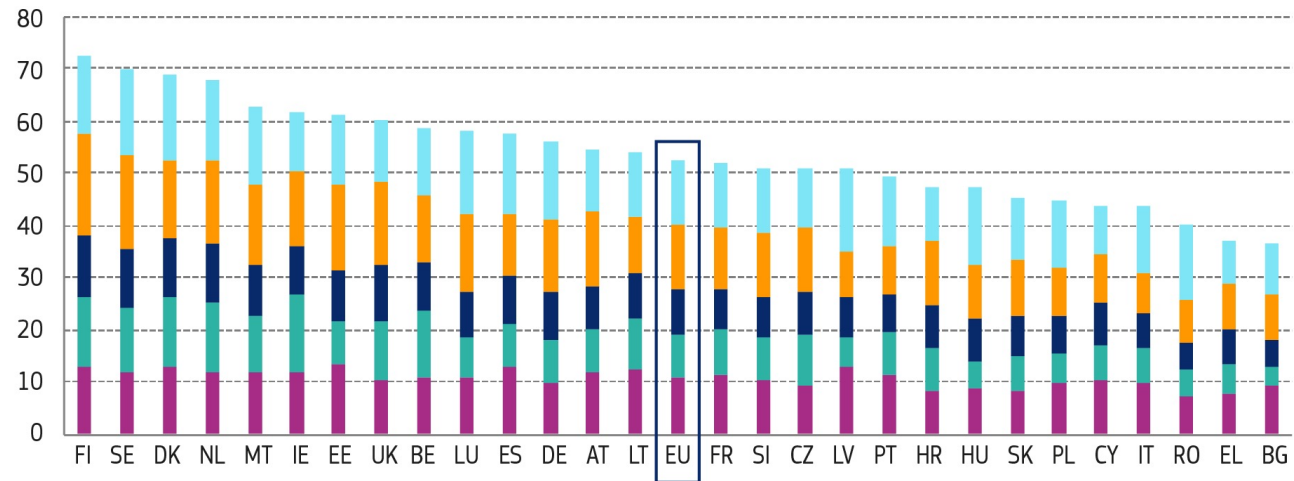

CONNECTIVITY

HUMAN CAPITAL

USE OF INTERNET
SERVICES

INTEGRATION OF
DIGITAL TECHNOLOGY

DIGITAL PUBLIC
SERVICES

DESI (The Digital Society and Economy Index, 2020)

Η περίπτωση της Ελλάδας

DESI

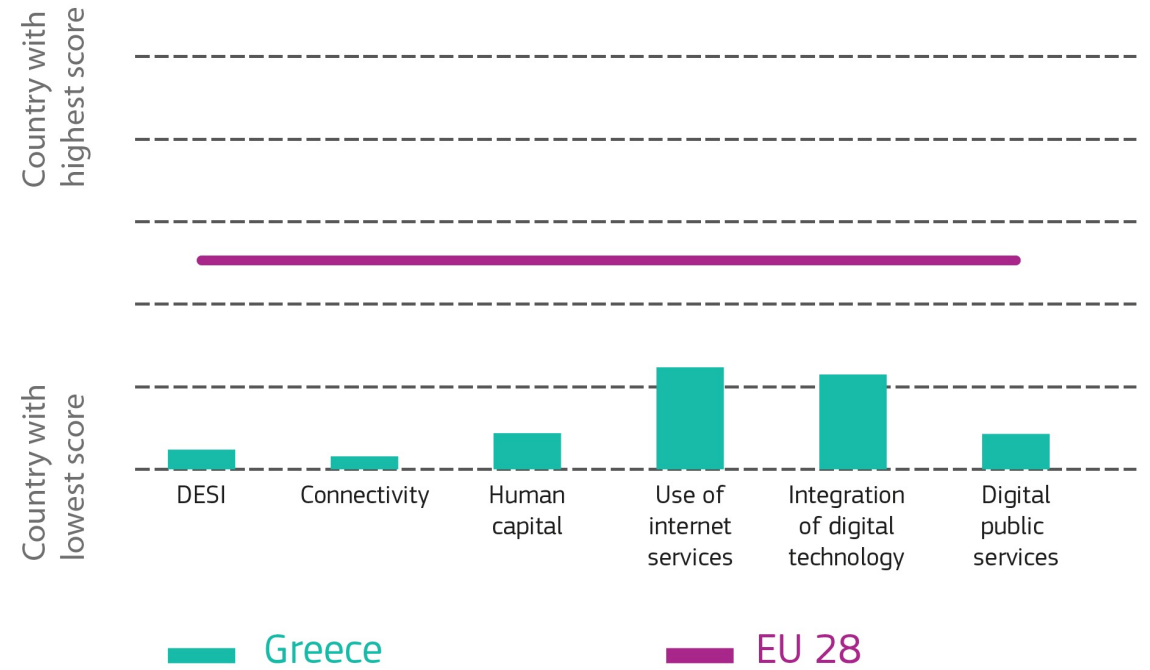
Digital Economy and Society Index

2020

GREECE

DESI ranking 27 - DESI score 37.3

City Ranking

1 London	16 Manchester	31 Toulouse	46 Milan
2 Stockholm	17 Brussels	32 The Hague	47 Ljubljana
3 Amsterdam	18 Tallinn	33 Budapest	48 Lille
4 Helsinki	19 Edinburgh	34 Gothenburg	49 Vilnius
5 Paris	20 Hamburg	35 Luxembourg	50 Sofia
6 Berlin	21 Lyon	36 Glasgow	51 Krakow
7 Copenhagen	22 Aarhus	37 Prague	52 Bucharest
8 Dublin	23 Birmingham	38 Warsaw	53 Dresden
9 Barcelona	24 Lisbon	39 Karlsruhe	54 Rome
10 Vienna	25 Frankfurt	40 Cardiff	55 Turin
11 Munich	26 Eindhoven	41 Bratislava	56 Athens
12 Cambridge	27 Utrecht	42 Valencia	57 Zagreb
13 Bristol	28 Cologne	43 Bordeaux	58 Riga
14 Madrid	29 Malmo	44 Dusseldorf	59 Valletta
15 Oxford	30 Uppsala	45 Stuttgart	60 Nicosia

Customiser

- Access to Capital
- Business Environment
- Digital Infrastructure
- Entrepreneurial Culture
- Knowledge Spillovers
- Lifestyle
- Market
- Mentoring & Managerial Assistance
- Non-Digital Infrastructure
- Skills

Startup

Scale-Up

Ο 'διπλός αποκλεισμός' και οι πολλαπλές ταυτότητες

Παιδιά, νέοι εκτός
εκπαίδευσης και αγοράς
εργασίας (NEETS)

Ενήλικες με κοινωνικά
προβλήματα και με
χαμηλό μορφωτικό
επίπεδο

Άτομα που
αντιμετωπίζουν φτώχεια
και ζητήματα ψυχικής
υγείας,

Άτομα με παραβατική
συμπεριφορά,

Χρήστες ουσιών,
φυλακισμένοι,
αποφυλακισμένοι,

Άτομα με αναπηρίες,

Πρόσφυγες/μετανάστες,

Άτομα μεγαλύτερης
ηλικίας (50+) που
κινδυνεύουν από ανεργία

Μακροχρόνια Άνεργοι

Molnar vs. Dystopia Model

- **Molnar Model:**
- 1. Όσο πιο γρήγορα εκτεθεί κάποιος στην χρήση του ίντερνετ τόσο πιο γρήγορα θα δημιουργηθεί μία **κριτική μάζα** που θα υπερβεί τα όποια προβλήματα ψηφιακής πρόσβασης και εκπαίδευσης
- 2. Νομοτελειακά θα ‘κλείσει’ η ψαλίδα και θα μειωθεί το ψηφιακό χάσμα.
- **‘Δυστοπία’:**
- 1. Η πρόσβαση, ο τρόπος χρήσης και η ποιότητα χρήσης του ίντερνετ για ψυχαγωγικούς λόγους ή για βελτίωση της ποιότητας ζωής;
- 2. Διαφορές από χώρα σε χώρα και από κουλτούρα σε κουλτούρα και εξαρτάται
- 3. Σειρά παραγόντων που μπορεί να οδηγούν στη χρήση του διαδικτύου αλλά κυρίως **για μη παραγωγικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς.**

Η Θεωρία της Αλλαγής

Πρόβλημα

- Ανάγκες των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων για ψηφιακή ένταξη δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς

Δράσεις

- Ενημέρωση και βελτίωση των δεξιοτήτων ψηφιακής ένταξης

Αποτέλεσμα

- Αύξηση των δυνατοτήτων ψηφιακής ένταξης

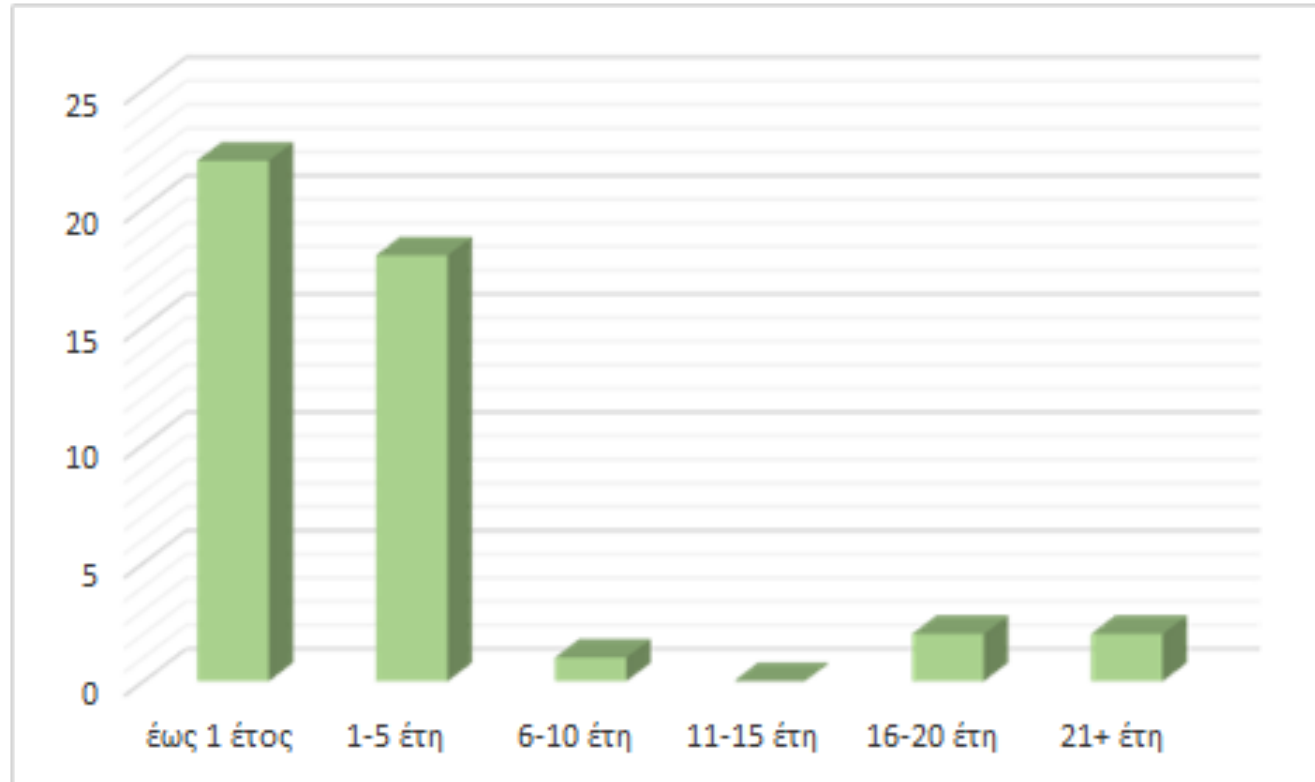
ΜΕΛΕΤΕΣ

ΕΥΡΩΠΗ & Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ (GOOD THINGS FOUNDATION)

- **80 εκατομμύρια** άνθρωποι δεν έχουν χρησιμοποιήσει **ποτέ** υπολογιστή
- δεν έχουν **πρόσβαση** σε υπολογιστές
- δε βρίσκουν το **λόγο**
- η **πρόσβαση** είναι **πολύ ακριβή**
- δεν έχουν **κίνητρα**

ΑΜΕΡΙΚΗ

- 60% των νοικοκυριών με εισόδημα μικρότερο των 20.000 δολαρίων βιώνουν συνήθως **ψηφιακό αποκλεισμό**
- υπάρχουν **φυλετικές διακρίσεις**
- αυτοί που έχουν **μεγαλύτερη ανάγκη** από τις δημόσιες υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας έχουν και τη **μικρότερη δυνατότητα** πρόσβασης

Εκπαιδευτές ενηλίκων και εμπειρία στην εξ'αποστάσεως εκπαίδευση (N=96)

Ποιους στόχους θα μπορούσαμε να θέσουμε;

- Η ανάπτυξη και διάδοση ενός καταλόγου καλών πρακτικών
- Δημιουργία ενός διαδικτυακού χάρτη της Ευρώπης που παρουσιάζει της καλές πρακτικές για την ψηφιακή ένταξη των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων ανά τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο
- Τομείς όπου δεν υπάρχουν τέτοιες πρωτοβουλίες ώστε να αντιμετωπίσουμε τον ψηφιακό αποκλεισμό και όπου οι κοινωνικά ευάλωτες ομάδες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο αποκλεισμού
- Τί υπάρχει ήδη και τι εφαρμόζεται
- Πώς θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν την υπάρχουσα εμπειρία και τα εργαλεία σε τοπικό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Σε ποιους τομείς υπάρχουν κενά ή δεν υπάρχει καμία πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού;
- Πώς μπορούμε να αποφύγουμε τις επαναλήψεις και πώς να αξιοποιήσουμε την ήδη υπάρχουσα γνώση και εμπειρία για την προαγωγή της ένταξης των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στην Ευρώπη
- Πώς μπορεί να ενισχυθεί η ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στους ενδιαφερόμενους από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και από την κοινωνία των πολιτών.

Οι Παραδοχές των Επαγγελματιών (focus groups)

Ένσταση για τη συμβουλευτική ακόμη και σε περιπτώσεις όπου υπάρχει δυσκολία πρόσβασης

Ανάγκη για πλαίσιο δεοντολογίας που να κατοχυρώνει σύμβουλο-συμβουλευόμενο.

Δεν μπορεί να αντικατασταθεί η δια ζώσης ή εκπαιδευτική/συμβουλευτική σχέση

Ανάγκη εκπαίδευσης όλων σε αυτά τα εργαλεία.

Φόβοι μήπως αντικαταστήσει την εκπαιδευτική/συμβουλευτική σχέση

Θέματα δεοντολογίας π.χ. θέματα κακοποίησης και παραβατικότητας.

Ο παραδοσιακός τρόπος ως προτίμηση των εξυπηρετούμενων

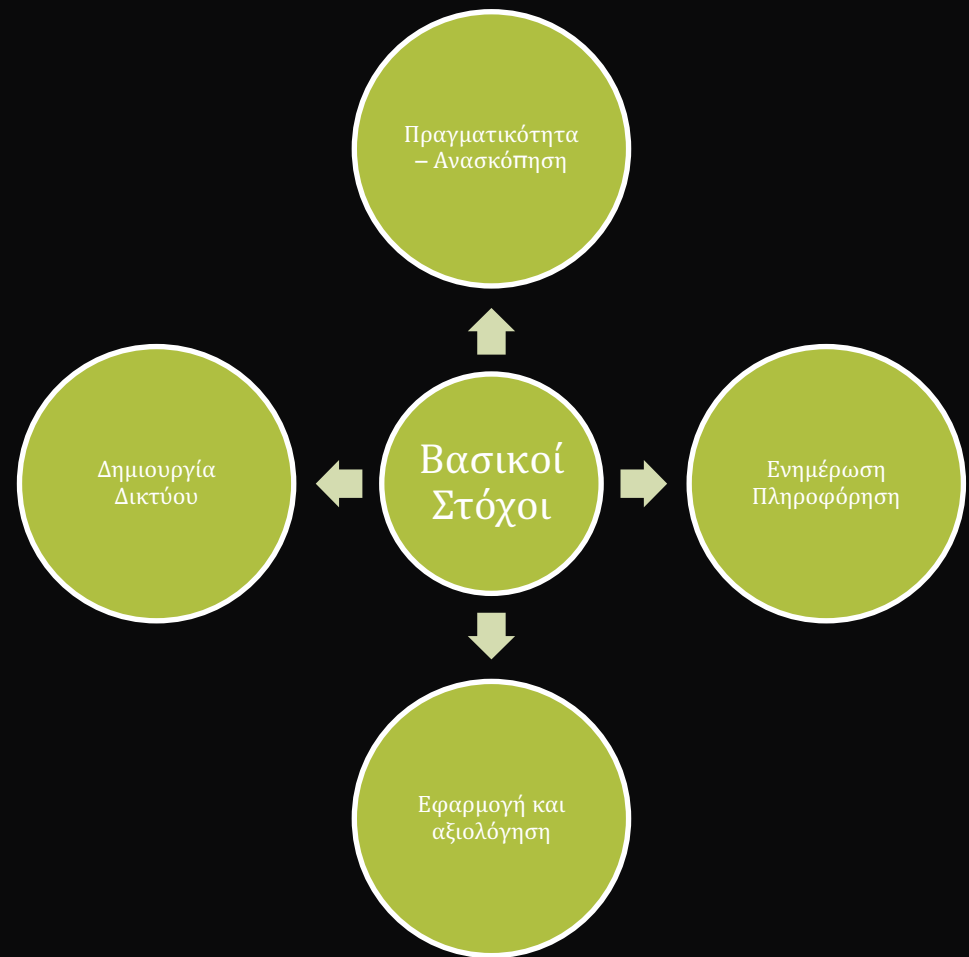
Ελλείψεις υλικοτεχνικού εξοπλισμού και εκπαίδευσης.

Κώδικας δεοντολογίας για τη χρήση των ICT εργαλείων.

Βοηθάει στην άρση του στίγματος.

Εργαλείο για συναντήσεις σε περιπτώσεις μακρινών αποστάσεων ώστε να μην μείνει κανείς χωρίς υποστήριξη.

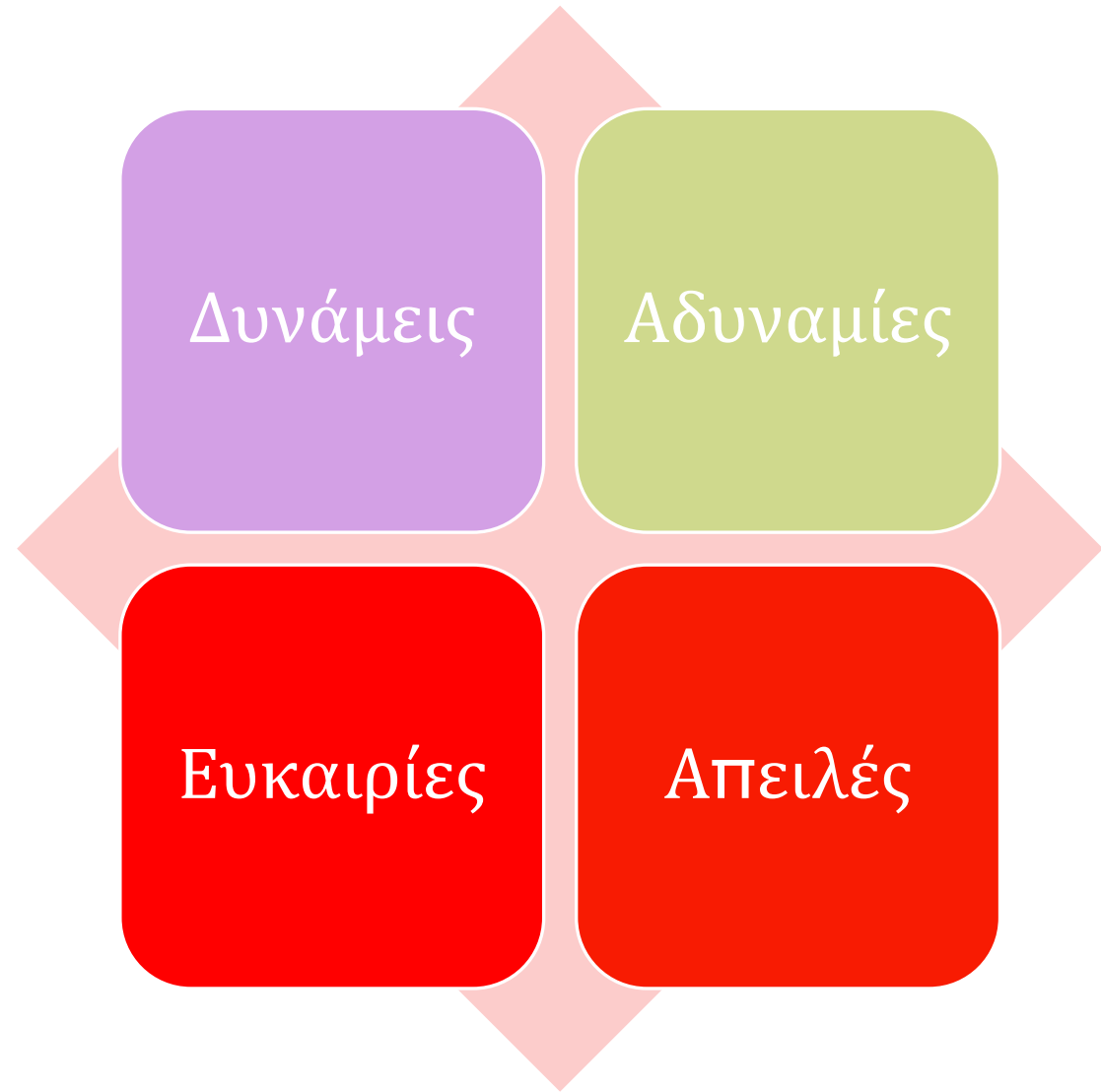
Μεθοδολογία

Συμπεράσματα

- Οι προσπάθειες για **Διά βίου μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων και συμβουλευτική κοινωνικά ευάλωτων ομάδων** στην ψηφιακή εποχή είναι σημαντικές αλλά **ελάχιστες** σε σχέση με τις ανάγκες που υπάρχουν
- Ο αποκλεισμός από τον ψηφιακό κόσμο ενισχύει τον **‘διπλό αποκλεισμό’** πολλών και διαφορετικών ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται αντιμέτωπες με το κοινωνικό περιθώριο.
- Πολλά ακόμη βήματα χρειάζεται να γίνουν τουλάχιστον στην χώρα μας προκειμένου να μειωθεί το **ψηφιακό χάσμα**
- Ενίσχυση της **δικτύωσης** εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών ενηλίκων/συμβούλων/εκπαιδευόμενων/εθελοντών σε **εθνικό και διεθνές επίπεδο** μέσω τη δημιουργίας μίας **διαδικτυακής πλατφόρμας** για την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την ενίσχυση της έρευνας και της διάχυσης της επιστημονικής γνώσης.
- <https://digitalinclusion.eu/>

SWOT Analysis
– Ψηφιακή
Ένταξη

Pest Analysis –
Ψηφιακή
Ένταξη

Πολιτικό Περιβάλλον

Οικονομικό Περιβάλλον

Κοινωνικό Περιβάλλον

Τεχνολογικό Περιβάλλον

Βιβλιογραφικές παραπομπές:

- Downes, P. (2014). Prison Education: Indicators at Micro-Messo Levels. Access to Education in Europe. A Framework and Agenda for System Change. UK: Springer
- ΕΣΑΜΕΑ (2014). Μελέτη για τις νέες τεχνολογίες και άτομα με αναπηρία. Αθήνα: ΕΣΑΜΕΑ.
- Redecker, E., Hache, A. & Centeno, C. (2010). Using Information and communication Technologies to promote Education and Employment Opportunities for Immigrants and Ethnic Minorities POLICY BRIEF https://www.researchgate.net/publication/242711055_Using_Information_and_Communication_Technologies_to_promote_Education_and_Employment_Opportunities_for_Immigrants_and_Ethnic_Minorities_POLICY_BRIEF
- Molnar, S (2003). The explanation frame of the digital divide”. BME-UNESCO: Information Society Research Institute
- White, D (2016). Digital Participation and Social Justice in Scotland. Carnegie Trust.